

Kodifikacija mednarodnega prava.

Dr. Vladimir Ravnihar.

Medparlamentarna unija (Union interparlementaire), ki je letos zborovala v Ženevi, je imela na dnevnem redu tudi točko: sintetičen načrt za kodifikacijo svetovnega prava. Poročevalec v imenu komisije za proučevanje pravnih vprašanj je bil Henri La Fontaine, podpredsednik senata v Belgiji.

Mednarodno pravo ni kodificirano, nima oblike zakona, dasi so poskušali v tej smeri in podpirajo te poskuse uvaževanja vredna pripravljalna dela. Poročevalec je med temi navajal zlasti Jeana Gasparda Bluntschlija »Le Droit international codifié«, Davida Dudleya Fielda »Projet de Code international« in Pasquala Fioneja »Le Droit international codifié« poleg drugih manjših monografij. Vsa ta dela pa obravnavajo sedanje pravo in so več ali manj kompilatoričnega značaja. Niso imela in nimajo neposrednega in stvarnega vpliva na razvoj mednarodnega prava.

Mednarodno pravo je običajno, konvencionalno pravo. Ni imperativno. Države morejo odstopiti od svojih obveznosti, ki so jih prevzele konvencionalno. Za tak korak ni sankcije in tudi ni foruma, ki bi to preprečil. Razvoj mednarodnega prava pa, ako naj bo uporaben za mirovno idejo, mora iti v tem pravcu, da postavi norme, ki naj so nalik zasebnemu pravu obvezne za vse države in ki dopuščajo izvestne sankcije proti kršiteljem teh norm. O kršitvi zakonitih zapovedi in prepovedi naj sodi posebno oblastvo, ki naj mu zakon daje oblast, da nastopi proti kršiteljem z represivnimi dejanji. Ideja miru je glavni nagib za tako evolucijo mednarodnega prava. Temelj temu pravu je, da je vojna zločin in kdor ga zakrivi, naj se kaznuje. Ako naj ima skupnost narodov pravni temelj, ni dopustno, da bi se člani te skupnosti po mili volji mogli izogniti danim normam. Dokler moremo govoriti samo o konvencionalnem pravu, smejo države enostranski preklicati svoj podpis na pogodbah, smejo poljubno pristopati društvu narodov ali pa spet izstopati iz njega in nikomur niso dolžne odgovora za tak postopek. Poslednji izhod je sklicevanje na orožje.

Zategadelj poročevalec »zakon o mednarodnem pravu« preimenuje v »zakon o svetovnem pravu« (Code de Droit mondial). Pravo, ki naj ga spoštujejo vsi narodi, mora imeti na ozemlju vsega sveta enako veljavo, kakor jo ima pravo na ozemlju vsakega naroda ali vsake

države. Subjekti mednarodnega (svetovnega) prava so države. Mednarodno pravno osebnost naj uživajo tudi nekatere institucije, kakor jo je na primer uživala papeževa vladavina, dokler ni imela svojega ozemlja. Mednarodna poštna zveza sedaj nima mednarodne osebnosti. Take zveze pa naj bi tudi imele svojstvo pravne osebnosti.

S teh vidikov se je stalni pravni odsek medparlamentarne unije lotil poskusa, da sestavi ogrodje, načrt za zakonik svetovnega prava. Načrt ima to le zanimivo podobo:

Uvodni del. Pravice in dolžnosti držav, kolektivnosti in poedincev.

Prvi del. Javno svetovno pravo.

Prvo poglavje. Posvetovalni ali zakonodajni organ ali oblastvo.

I. Zbor držav. II. Reprezentativni zbor. III. Dodeljeni posvetovalni uradi. IV. Stalni odbori.

Drugo poglavje. Izvršilni ali upravni organ ali oblastvo.

I. Izvršilni svet. II. Upravno tajništvo.

Tretje poglavje. Sodni organ ali oblastvo.

I. Prijazno pravosodstvo (Jurisdiction amiable) a) Dobri posli. Posredovanje. b) Preiskovalni odbori. c) Poravnalni sveti.

II. Razsodništvo. III. Sporno sodstvo. IV. Kazensko sodstvo.

Drugi del. Osebe in stvari.

Prvo poglavje. Kolektivne in individualne osebe.

I. Država. Dominijoni. Kolonije. II. Regijonalne kolektivnosti. Manjšine. III. Druge kolektivnosti, ki imajo svetovne ali izvenacionalne interese. IV. Fizične osebe. a) Svetovno državljanstvo. b) Pravo na vitalne svoboščine.

Drugo poglavje. Stvari in naravne sile.

I. Državna ozemlja. II. Državna dobra. a) Odprto morje. Ozemlja brez gospodarja. b) V izvestnih mejah: Obalno morje. Morske ožine. Reke. Kanali. c) Določni zračni pasoni. d) Določni naravni zakladi. III. Naravne sile.

Tretje poglavje. Državljanstvo svetovno pravo. (Odnosaji — relations — in obligacije.)

Prvi del. Zastopstvo javnih kolektivnosti. I. Zastopstvo držav. a) Poslaniki. Opolnomočeni ministri, Chargés d'Affaires. b) Generalni konzuli. Konzuli. c) Atašeji in siceršnji delegati. II. Zastopstvo držav pri svetovni združbi-korporaciji in zastopstvo le-te pri državah. III. Siceršnja zastopstva.

Drugi del. Svojstvo odnošajev, zlasti:

I. Intelektualni in kulturni odnošaji. II. Gospodarski in socijalni odnošaji. III. Finančni in denarni odnošaji. IV. Prometni odnošaji (na cestah, na vodah, v zraku, po železnicah, po žici, po zračnih valovih). V. Zdravstveni odnošaji.

Tretji del. Oblika odnošajev. Pogodbe in konvencije.

a) Sklepanje. Ratifikacija. Izvršitev. b) Neizpolnitev. c) Izprememba. Odpoved. d) Prestanek.

Četrto poglavje. Svetovno kazensko pravo.

Prvi del. Splošna načela.

Drugi del. Svojstvo pogoškov.

I. Pogoški držav. II. Pogoški poedincev.

Tretji del. Postopek.

I. Javna mednarodna tožba in odškodninska tožba.

II. Pristojnost. III. Preiskava in sodba.

Četrty del. Kazni.

I. Svojstvo kazni. a) Kazni za države. b) Kazni za poedince. c) Kazni za pravne osebe in druge organizovane kolektivnosti. II. Izvršitev kazni.

Poročevalec je na razne v razpravi izrečene pomisleke izjavil, da predloženi načrt ni imeti za »ne varietur«, na to je stalni pravni odsek predlagal medparlamentarni konferenci to-le resolucijo: »Medparlamentarna konferenca priporoča načrt pozornosti nacijsalnih skupin ter naroča stalni komisiji za proučavanje pravnih vprašanj, da nadaljuje metodično proučavanje raznih poglavij tega zakonika, da bo mogla naslednjim konferencam nuditi predloge, ki bodo pospeševali razvoj in unifikacijo svetovnega prava.«

Ne maram skleniti tega poročila s skeptičnim »qui vivra — verra«. Vem, da so za današnje mednarodno miselnost načela, na katerih naj bo zgrajeno svetovno pravo, še neobičajno pogumna, celo drzna. Toda videti je velik napredek že v tem, da so ta načela sploh prišla v diskusijo na mednarodni konferenci ter da jim ne samo nihče ni nasprotoval, ampak da so našla vsaj platonično priznanje. Vztrajnost in dobra volja naj pomagata dalje.